

TÜRK TANGO MÜZİĞİNDE ÇOK YÖNLÜ BİR BESTECİ: EMİN CENKMEN

Bahar SARIBOĞA AKCA

Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Çalgı Eğitimi Bölümü, baharsariboga@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0902-344X

Sarıboğa Akca, Bahar. "Türk Tango Müziğinde Çok Yönlü Bir Besteci: Emin Cenkmn". idil, 81 (2021 Mayıs): s. 781–796. doi: 10.7816/idil-10-81-06

ÖZ

20. yüzyılın başlarından ortalarına kadar altın çağını yaşayan ve popüler kültürün bir parçası olan Türk Tango müziği, öncelikle yabancı melodilere Türkçe sözler yazılarak Türkiye’de kendine yer bulmuş, ardından Türk bestecilerin makamsal unsurları eklemesiyle çok sayıda besteci tarafından Türk tango müziği eserleri üretilmeye başlanmıştır. Bu araştırmada Türk tango müziği bestecilerinden biri olan Emin Cenkmn’in hayatı, çalışmaları, çok sesli Türk müziğine katkılarını tespit etmek ve tanıtmak amaçlanmıştır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında yapmış olduğu çalışmalar ve ülkenin kültür-sanat hayatının gelişimi hususunda büyük gayret gösteren çok yönlü aydın bir besteci-akademisyen olan Emin Cenkmn hakkında çalışma günümüzde yok denecek kadar azdır. Bu eksikliği gidermek amacıyla 1911-1993 yılları arasında yaşamış olan Emin Cenkmn’in yaşamı, ulaşılabilirdiği kadarıyla yazıları, kitapları, konserleri, halk müziği derlemeleri, aynı zamanda bir lutiye olarak klarnet yapıcılığı, beste çalışmaları bağlamında Köroğlu operası, Adalı Kız ve Yosma operetleri, Bayrak marşı ve çok sayıda Türk tango müziği beste çalışmalarına ilişkin bilgiler araştırılmıştır. Özellikle çalışmada 1947-1948 yılları arasında Emin Cenkmn’in büyük çabalarla hazırladığı Musiki Ansiklopedisi detaylı olarak irdelenmiştir. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli ile çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yazılı ve sözlü kaynaklar kullanılmış olup; çalışmada bu veriler sistematik olarak sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Emin Cenkmn, Besteci, Türk tango müziği, Musiki Ansiklopedisi, Köroğlu operası, Bayrak marşı, Adalı Kız opereti, Yosma opereti

Makale Bilgisi:

Geliş: 17 Mart 2021

Düzeltilme: 5 Nisan 2021

Kabul: 22 Nisan 2021

Giriş

19. yüzyılın başlarında Arjantin'de ortaya çıkan ve Avrupa başta olmak üzere tüm ülkeler tarafından benimsenen tangonun, 20. yüzyılın başlarında Türkiye'de etkisi görülmeye başlanmıştır. Özellikle Cumhuriyet Türkiye'sinde modernleşme sürecinin önemli unsurlarından biri olarak görülen ve zamanla popüler kültürün bir parçası haline gelen tango ve müziği, 1928-1950 yılları arasında altın çağını yaşamıştır. Bu bağlamda Türk müzik tarihinde Türk tango müziği denebilecek bir tür hızla yayılmış, besteciler, yorumcular ve tango orkestraları bu türün yayılmasında önemli etken olmuştur.

Türk tango müziği öncelikle Arjantin ya da Avrupa tango müziklerine Türkçe sözler yazılmasıyla keşfedilmiş, ardından makamsal motiflerin eklenmesiyle Türkiye'de kendine yer bulmuştur. Bu anlamda öncü tango bestecileri Fehmi Ege, Necip Celal Anel ve Necdet Koyutürk olarak kabul görmüştür. Ancak literatür incelendiğinde Kadri Cerrahoğlu, Mustafa Şükrü Alpar, Ahmet Ziyaettin Sarıkartal, İbrahim Özgür, Ferdi Daryal, Faik Bereket, Nusret Rıfki, Fahri Ergin, Şükrü Sarıpınarlı, Nejat Songurtekin, Hüsrev Akıska, İskender Ardan, Mithat Erinanç, Nejat İrtel, Muzaffer Köksal, Halit Bedi, Müfit Hasan, İrfan Kıpman, Macit Ercan, Kâmil Adnan Sülün gibi Türk tango müziğinin altın çağını yaşadığı yıllarda çok sayıda Türk tango müziği bestecisine rastlanmaktadır. Bu bestecilerden biri olan Emin Cenkmn ise Türk tango müziği adına yapmış olduğu çalışmaların yanı sıra Çağdaş Türk müzik tarihine kazandırmış olduğu yazılı, görsel ve işitsel çalışmalarla dikkat çekmektedir.

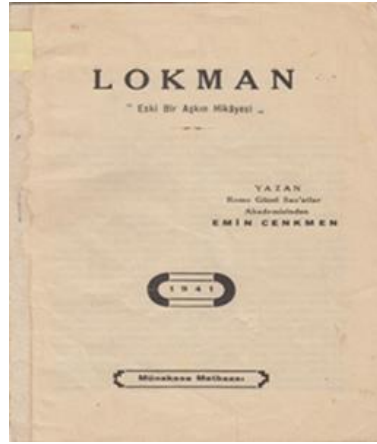
Emin Cenkmn'in Hayatı ve Çalışmaları

1911 yılında İstanbul'da doğan Emin Cenkmn, Kadıköy İtalyan Lisesi'ni bitirmiştir. 1938 yılında Roma Konservatuvarı'na kabul edilmiş, 1943 yılında opera bölümünden mezun olmuştur (Metin Cenkmn, kişisel görüşme, Aralık 2020). Edgar Manas'tan armoni dersleri almış, Roma Konservatuvarı'nda bariton Stracciari ile çalışmıştır. Cenkmn ile ilgili Musiki Ansiklopedisi'nin 11. sayısında Manas şu bilgileri aktarmaktadır:

Emin Cenkmn'in senelerce evvel talebem olduğu ve kendisine armoni dersi verdiğim sıralarda bazen opera aryaları söyler ve kendisine piyanoda refakat ederdim. Her zaman ona tavsiyem kendisinin iyi bir şarkıcı olabileceği yolunda idi: sesi kuvvetli ve parlak bir renge sahipti. Sonradan onun İtalya'ya gittiğini; Roma Konservatuvarı'nda bariton Stracciari'nin talebesi olduğunu öğrendim. Bir müddet sonra İstanbul'a gelerek yine birçok işlerle uğraşmaya başladı. Kendisine yine aynı tavsiyede bulundum. Şimdi onun halk türkleriyle büyük bir turneye hazırlandığını haber aldım; memnun oldum. Zira onun en çok muvaffak olacağı yol bu yoldur (Musiki Ansiklopedisi, 27 Haziran 1947:9).

Emin Cenkmn'in 1941 yılında yayımlanan *Lokman: Eski Bir Aşkın Hikâyesi* adlı bir romanı bulunmaktadır (Yılmaz, 2019: 900). Cenkmn'in Lokman isimli romanına ilişkin detaylı içerik Lokman Taşkesenlioğlu'nun *Klasik Türk Edebiyatında Lokman Hekim* adlı kitabında bahsedilmektedir. Emin Cenkmn'in Lokman isimli romanına ilişkin şu bilgiler yer almaktadır:

1941'de Emin Cenkmn tarafından kaleme alınan roman, Selahattin Eyyübi'nin Kudüs'ü fethi ve Haçlı seferlerinin ilk dönemlerinde sarayda yaşanan bir aşk hikayesini konu almaktadır. 32 sayfalık romanda genç yaşlarda başarılı bir hekim olarak ele alınan Lokman, ilmi sayesinde hem Selahattin Eyyübi'nin, hem Halak Hakimi Prens İnat'ın kızı Anna'nın hem de Arslan Yürekli Rişar'ın hastalıklarını iyileştiren bir tabip ve dünya hayatını sürekli sorgulayan bir filozof olarak değerlendirilmiştir (Taşkesenlioğlu, 2019:38-39).

Resim 1. Emin Cenkmn'in "Lokman" isimli romanının iç kapağı. (Metin Cenkmn arşivinden)

Emin Cenkmn, 1944-1949 yılları arasında İstanbul'daki *Vakit*, *Tasviri Efkâr* gibi çeşitli gazetelerde, *Musiki Mecmuası* gibi dergilerde makaleleri yayımlanmıştır. "1943-1950 yılları arasında yayımlanan *Çocuk Haftası Dergi'sinin* de yazar kadrosunda yer almıştır" (Alabaş, 2018:1772). 1945 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu Dram bölümünde *Koroğlu* operası, 1946'da Ses Opereti'nde *Adalı Kız* ve *Yosma* operetleri temsil edilmiştir. Kendisi bariton opera sanatçısı olarak Ses Opereti'nin kadrosunda yer almış, birçok operette ve tiyatro temsillerinde sahne almıştır. Paris'te Thores firmasından 78 devir taş plakları doldurmuştur. Opera ve operetlerinin dışında bir marş ve birçok tango besteleri bulunmaktadır (Metin Cenkmn, kişisel görüşme, Aralık 2020). Emin Cenkmn'in Fransa'da bulunduğu yıllarda Marsilya radyosunda bir konseri plağa çekilmiş, Marsilya Radyosu Müdürlüğü'nün tanıtımı ve konuşması ilave edilerek Mr. Farbre'nin idaresinde Marsilya radyosunda yayımlanmıştır (Son Saat, 28 Nisan 1948). 2 Mart 1946 tarihinde piyanist Günay Başar ile Union Français'de bir konser veren Emin Cenkmn'in ulaşılan konser el broşüründe sırasıyla Beethoven, Meyerbeer, Gounod, Mozart, Donizetti, Verdi ve Bizet'ten eserler seslendirdiği görülmektedir.

Resim 2. Emin Cenkmn ve Günay Başar Konser el broşürü (Metin Cenkmn arşivinden).

1947-48 yılları arasında on beş günde bir yayımlanan sahibi olduğu 22 sayılı *Musiki Ansiklopedisi*, 1948 yılında *Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri* isimli bir kitabı yayımlanmıştır (Metin Cenkmn, kişisel görüşme, Aralık 2020). Tahsin Demiray'ın kaleme aldığı Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri kitabının önsözünde Emin Cenkmn'in kitabı yazma sebebine ilişkin şu bilgiler aktarılmaktadır:

Bu esere Emin Cenkmn, İtalya'da tahsilde bulunduğu sırada Őenografi bakımından gördüğü ihtiyaçla başlamış ve orada kaldığı birkaç yıl içinde, İtalya'nın sahne ve kıyafetler bakımından son derece zengin olan kütüphanelerinden, arşivlerinden ve materyalinden faydalanarak adedi bini bulan eski Osmanlı kıyafetlerini tespit etmiştir (Cenkmn, 1948:3).

Resim 3. Emin Cenkmn'in Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri isimli kitabının kapak görseli (Cenkmn, 1948).

Musiki Ansiklopedisi faaliyetinde olduğu süreler içinde Anadolu'ya iki defa turne düzenleyerek uzmanlarla birlikte halk müziği derleme çalışmaları yapılmıştır. Cenkmn'in derlediği halk türkülerinin uluslararası radyolarda çoksesli haliyle çalınacağı kaydedilmiştir. Buna ilişkin bilgiyi Musiki Ansiklopedisi'nin Fransa muhabiri Arto Benon şu şekilde bildirmiştir:

Paris Konsolosumuz halk türkülerimizin yayınlanmasında alaka gösterdiler. Yakında Emin Cenkmn derlediği halk türkülerinin bir kısmını armonileyerek Paris radyosunda çalacağım. Teknik izahatları E. Cenkmn Paris radyosuna gönderecektir. Konsolosumuz Salle Gaveau'da vereceğim konsere de şeref vereceklerini bildirdiler (Musiki Ansiklopedisi, 17 Ekim 1947: 10).

Türk müziğinin armonize edilmesine önem veren ve bu konuya ilişkin yazılar kaleme alan Cenkmn, Vakit Dergisi'nde şunları yazmıştır: "Bir çizgiden ibaret bulunan musikimiz, musikinin renk armonileriyle imtizaç ettirilebildiği zaman dünyaca daha üst enterval ve akorlara da malik bulunacaktır" (Vakit Dergisi, 8 Ağustos 1944: 2). Emin Cenkmn, 1948 yılında Paris'e giderek Schola Cantorum'un şan bölümünden müzik profesörü olarak mezun olmuş, Paris'te bir müddet şan eğitmenliğı yapmıştır (Metin Cenkmn, kişisel görüşme, Aralık 2020). Fransa'ya şan eğitmeni ve müzik yayıncılığı konusunda çalışmalar yapması için davet edilen Cenkmn'in Fransa'ya gidiş süreci Musiki Ansiklopedisi'nin 17. sayısında şu şekilde değerlendirilmiştir:

Musiki Ansiklopedisi sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Emin Cenkmn şan uzmanlığı ve musiki faaliyetlerinde çalışmak üzere Fransa'ya davet edilmiştir. Fransız milli konservatuvarında ihtisas imtihanlarına girmesi için hususi bir formalite olarak bu yıl programında kendisi için bir yer muhafaza edildiği Fransız Konservatuvar direktörlüğüne tebliğ edilmiştir. Fransa'dan ayrıca konserler ve müzik neşriyatı hususunda angajmanları vardır. 1948 yılı sonunda Cenkmn, Amerika'da New York Konservatuvarı'nda ihtisas ve profesörlük diploma imtihanlarına resmen çağrılmıştır. Cenkmn, önümüzdeki Kasım ayında (1947) İstanbul'dan hareket ederek evvelce talebe olarak bulunduğu İtalya'da Roma Konservatuvarı'nda bir müddet bulunduktan sonra Fransa'da kalacaktır. Cenkmn dış memleketlerde (Türk musikisi) yayınlarında bulunacaktır (Musiki Ansiklopedisi, 17 Ekim 1947:15).

Emin Cenkmn aynı zamanda Fransız müzik ansiklopedisinde de çalışmaya başlayacağı bilgisi Musiki Ansiklopedisi'nin 21. sayısında şu şekilde belirtilmiştir:

Fransa'da bulunan Emin Cenkmn, Fransız sefreti kültür ataşeliğinin tasvibiyle Mr. Roland de Candé'nin riyasetinde Fransa'da yeni hazırlanmakta olan müzik ansiklopedisinde kendisine tensip edilen vazifeye yakında başlayacaktır (Musiki Ansiklopedisi, 1 Ocak 1948: 4).

Lutiye olarak da bilinen Emin Cenkmn, 1950 yıllarının başlarında yurt dışından nefesli saz ithalatçılığı yapmış ve o sıralar ithal kısıtlaması karşısında 1952 yılında İtalya'dan bir usta getirterek sol ve si bemol klarnet üretimine başlamıştır. Bu imalatı 1987 yılına kadar devam etmiştir. Emin Cenkmn'in İstanbul'daki atölyesinde yaklaşık olarak yılda 200-250 kadar klarnet üretilmiştir (Metin Cenkmn, kişisel görüşme, Aralık 2020). Yirminci yüzyılın ilk yarısında Türkiye'de Avrupa'dan ithal edilen si bemol klarnetler ve Türk müziğinde kullanılan Emin Cenkmn'in yaptığı sol klarnet olmak üzere iki farklı klarnet bulunmaktadır. Mustafa Kandıralı gibi birçok müzisyene klarnet yapan Emin Cenkmn, haftalık olarak yayımlanan Foto Magazin Dergisi'nin 61. sayısında klarnet yapımcılığı ile ilgili verdiği röportajda şunları söylemiştir:

Paris'te bulunduğum yıllarda klarnet yapımını gördüm ve bunu Türkiye'de uygulamaya karar verdim. Avrupa klarnette her makamı çalmak mümkün olmaz. Zaten onlar kendi müzikleri için değişik tonlar koymuşlardır. Bu bakımdan bizde sol klarnet tercih edilir (Foto Magazin 25 Mayıs 1966: 23).

Resim 4. Emin Cenkmn'in kendi ürettiği klarnetler (Foto Magazin, 25 Mayıs 1966: 23).

Emin Cenkmn aynı zamanda iyi bir akordör olması sebebiyle ürettiği çalgıların ağızlık, kamış ve yay kısmını yurt dışından getirterek kendi atölyesinde gümüş başlık ve nikel başlık takarak klarnetlerini üretmiştir (Foto Magazin, 25 Mayıs 1966: 23).

Resim 5. Cenkmn klarnetlerinin ilanı (Metin Cenkmn arşivinden).

Musiki Ansiklopedisi (1947-1948)

Türkiye'de değişimin yaşandığı çok partili döneme geçiş sürecinde ve müzik tartışmaların yoğun olduğu bir dönemde faaliyetlerine başlayan Emin Cenkmn'in sahibi olduğu Musiki Ansiklopedisi, on beş günde bir cuma günleri yayımlanan 22 sayıdan oluşan süreli bir dergidir. 1. sayısı Kanaat Matbaası'nda, 2. ve 3.

sayılar Bozkurt Matbaası'nda, 4. sayıdan 9. sayıya kadar Stad Matbaası'nda, 10. sayı Nuri Akça Basın ve Yayınevi'nde, 11. sayıdan 14. sayıya kadar Duygu Matbaası'nda, 15. sayıdan 22. sayıya kadar Tan Matbaası'nda basılmıştır. L. Armao'nun idaresinde Melek Musiki Yayınevi'nde hazırlanan Musiki Ansiklopedisi 20. sayıdan itibaren her ayın ilk günü yayımlanmaya başlamıştır. Cenkmn buna ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır:

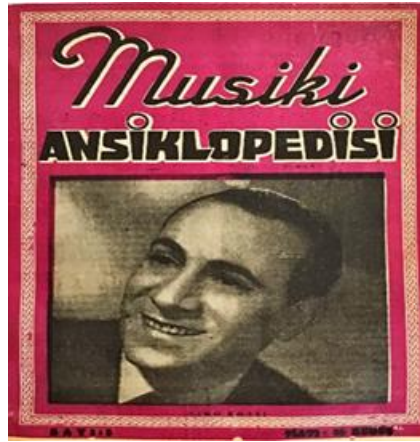
Dergimize gösterilen alakaya teşekkür ederken, bu yıllar içinde Fransa'da ve diğer dış memleketlerde bulunmak mecburiyetinde olduğumdan dergimizi şimdilik her ayın birinci günü çıkaracağız. Başlangıçtaki gayelerimiz henüz tahakkuk etmemiştir. Ancak Fransa'ya ait neşriyatımız çalışabilmekte ve kısmen de Amerika'dan haberler verilmektedir. Gayemiz yavaş yavaş her memleketin musiki haberlerini takip edebilmektedir. Bu teşekkülün kuruluşu umduğumuzdan çok daha güç oldu. Bunu tahakkuk ettirmeğe ve sizlere faydalı olacak ileride mükemmel bir dergi çıkarmaya çalışacağız. Dış memleketlerde bilhassa temas edeceğimiz muhabirlerin bu ödevi yerine getireceklerine kaniyiz. Pek kısa bir müddet sonra yurdumuzdan ayrılacağım. Bu vesile ile en derin saygı ve sevgilerimin kabulünü dilerim (Musiki Ansiklopedi, 1 Aralık 1947: 3).

Emin Cenkmn'in Fransa'ya gidişinin ardından Musiki Ansiklopedisi'nin 22. sayıdan sonra yayın hayatı durmuştur. İlk sayı 7 Mart 1947 yılında, son sayı ise 1 Şubat 1948 yılında yayınlanmıştır. Musiki Ansiklopedisi'nin her on sayısı bir cilt olarak tamamlanmıştır. 1. ve 10. sayı arası 1. cilt, 11. ve 20. sayı arası 2. cilt, 21. ve 22. sayılar ise 3. cilt olarak oluşturulmuştur. Derginin her sayısının son sayfasında Melek Musiki mağazasının ilanları yer almaktadır. Ayrıca ansiklopedinin bünyesinde çeşitli yarışmalar düzenlendiği görülmektedir.

Resim 6. Musiki Ansiklopedisi 1. sayı künyesi

Musiki Ansiklopedisi'nin içeriğinde müzik ve müzisyenlere dair bir sözlük, konser duyuruları, değerlendirmeleri, dönemin etkin müzik insanlarının makaleleri, çeviriler, biyografiler, güncel müzik haberlerinin yer aldığı musiki aktüalitesi bölümü, amatör bestecilerin eserlerinin notaları, halk türkü derlemeleri, popüler müzikten klasik müziğe, caz müziğinden Türk müziğine ve operalara ilişkin bilgiler, müzik öğretmenlerinin besteledikleri okul şarkılarının notaları yer almaktadır. Dünyadaki müzik gelişmelerini takip etmek için Avrupa, Amerika ve Türkiye'de muhabirleri bulunan derginin bu bölgelerdeki güncel müzik haberleri ve dünya müziklerinden çeşitli eserlerin notaları yayımlanmıştır. Bu bağlamda derginin Polonya muhabirliğini Stanislav Szpinalski, Hollywood muhabirliğini Umur Pars, Yunanistan, İtalya ve Fransa muhabirliğini G. Baylan, New York muhabirliğini İrfan Sarp, Paris muhabirliğini Arto Benon, İsviçre muhabirliğini ise J. Bodmer üstlenmiştir. Cenkmn'in Fransa'ya gidişyle birlikte 20. sayıdan itibaren Fransa'nın kültür ve sanat yaşamıyla ilgili daha çok yazılar da dergide yerini almıştır. Ayrıca Emin Cenkmn'in Yunanistan ve İtalya'dan gönderdiği güncel müzik haberlerine de yer verildiği görülmektedir. Aynı zamanda Cenkmn'in 1948 yılında Fransa'ya gitmesi sebebiyle Musiki Ansiklopedi'nin bütün sayıları Fransa'daki konservatuvarların kütüphanelerinde yerini almıştır. Musiki Ansiklopedisi'nin 4. sayısından itibaren Tino Rossi, Deanna Durbin, Doroty Lamoor, Itri, Beethoven, Gounod, Dede Efendi, Rossini, Ingrid Bergman, Schubert, Ginny Simms, Mona Goya, Vivian Della Chiesa, Liy Baron, Rene Benedetti, Betty Grable gibi ünlü müzisyenlerin, bestecilerin ve oyuncuların fotoğrafları ansiklopedinin kapağında kullanılmıştır.

Resim 7. Musiki Ansiklopedisi 5. sayısı Tino Rossi'nin bulunduğu kapak görseli (2 Mayıs 1947).

Ankara Devlet Konservatuvarı Şan Profesörü Max Klein Musiki Ansiklopedisi için verdiği demeçte şunları söylemiştir:

Musiki Ansiklopedisi'nin çıkarılması çok iyi bir fikirdir. Musikinin bu derece inkişaf ettiği bir memlekette, yüksek mertebeye ulaşmış sanatkarların fikirlerini yaymak bakımından da çok enteresandır. Çünkü günlük gazeteler böyle hususi konular için yer ayırmamaktadır (Musiki Ansiklopedisi, 21 Mart 1947:2).

Dönemin Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Umum Müdürü Halil Vedat Fıratlı ansiklopediye ilişkin şu temennilerde bulunmuştur: "Musiki Ansiklopedisi'ni çok faydalı buluyorum. Kanaatimce tam zamanında çıkmaya başlamıştır. Çünkü son yıllarda musiki hayatımızda büyük bir gelişme vardır" (Musiki Ansiklopedisi, 30 Mayıs 1947:10). Amerikalı oyuncu Don Ameche ise ansiklopedi ile ilgili şunları ifade etmiştir:

İstanbul'da bu kadar çok bilgilerle bir Musiki Ansiklopedi neşretmek hakikaten çok güzeldir. Muhabiriniz onu bana ilk verdiği sırada cidden çok sevindim. İşlerim istirahat edemeyecek derecede çok olmasa ben de size bir yazı yazardım. Bu belki yakında mümkün olacaktır. Mühim bir kısmı ciddi mevzulara ayrılan bir musiki dergisinin Türkiye'de neşrini hayranlıkla karşıladığımı arz etmeliyim (Musiki Ansiklopedisi, 21 Eylül 1947:4).

Piyano ve koro şefi Prof. Walter Sclösinger ise Musiki Ansiklopedisi için şunları söylemiştir:

Musiki Ansiklopedisi benim fikrime göre yalnız bir mecmua değildir. Bu on beş günlük dergi musiki hayatı için mühim bir rol almaktadır. Musikiyi anlayabilmek için kitaplar kâfi gelmemektedir. Herkes musiki bilgisi edinebilmesi için uzun bir metodik çalışmaya vakit bulamaz. Halk için kolayca anlaşılabilir, yazılarıyla hem musiki tarihi hem musiki terimleri hakkında bilgi veren bu değerli mecmua çok pratik bir şekilde faydalanmak, aynı zamanda aktüel musiki hareketlerinin alaka ile takip etmek imkanlarını vermektedir. Nevi bakımından da Musiki Ansiklopedisi Avrupa mecmualarından aşağı değildir (Musiki Ansiklopedisi, 18 Nisan 1947: 4).

Tanınmış bir tenor olan Umur Pars Musiki Ansiklopedisi'yle ilgili 3. sayıda şu sözleri ifade etmiştir:

Çok faydeli bir eser olan Musiki Ansiklopedisi gibi bir sanat mecmuasına rastlamadım. Bu mecmua sayesinde musiki seven amatörlerinde bilgileri artacaktır. Memleketin sanat seviyesinin yükselmesine hizmet edecek bu esere candan ve sonsuz başarılar dilerim (Musiki Ansiklopedisi, 4 Nisan 1947: 15).

Kâmil Adnan Sülün ise Musiki Ansiklopedisi için şunları söylemiştir:

Şimdiye kadar Garp musikisine ait muhtelif dillerde birçok eserler okudum. Umumi olarak edindiğim bilgi Garp musikisi tekniği ile Garplı bestekarların sanat dereceleri ve hayatlarıdır. Garbin ruhunu ve zevkini tamamen tanıdığım halde Türk olmam dolayısıyla kendi musikime ait hiçbir malumata sahip değilim. Çünkü bana lazım gelen malumatı verecek bir eser bulamadım. Bu sebeple bedbinim. Temenni ederim ki, Musiki Ansiklopedisi bu eksikliği telafi etsin böylece, hem bir insanlık vazifesini, hem bir vatan borcunu ifa eylesin (Musiki Ansiklopedisi, 2 Mayıs 1947:18).

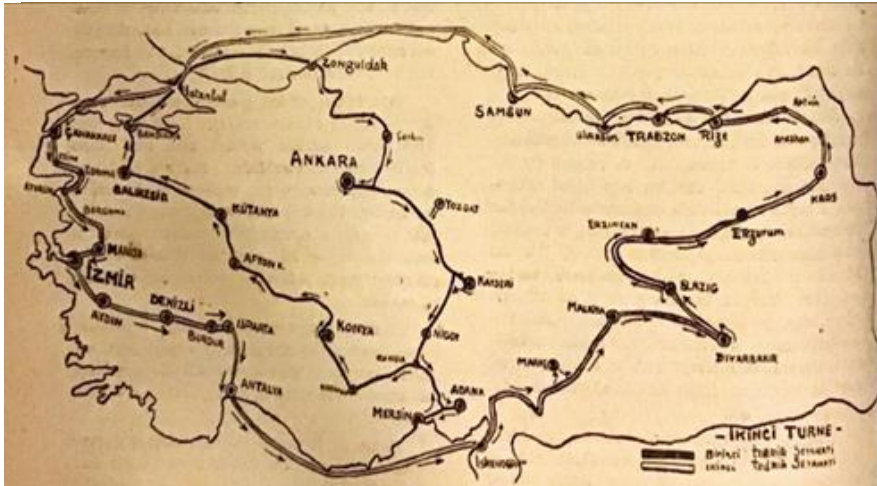
Musiki Ansiklopedisi'nde yazıları yayınlanan isimler arasında dönemin İstanbul Konservatuvar müdürü Yusuf Ziya Demirci, Emin Cenkmn, Ahmet Adnan Saygun, Burhan Arpad, Edgar Manas, Fritz

Kerten, Selahaddin Elker, Remzi Dölensoy, Talip Apaydın, Vasa Prihoda, Neyzen Tevfik, Mahmut Ragıp Gazimihal, Stanislav Szpinalski, Sadettin Kaynak, Umur Pars, Walter Schlösinger, Mesud Cemil, Kemaleddin Süzer, Prof. Ekrem Behçet Tezel, dönemin Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Umum müdürü Halil Vedat Fıratlı, Albertine Morin-Labrecque, Sadi Işıl, Herman Scherchen, Orhan Borar, Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, Louis Armstrong, Profesör Yakob, Arto Benon, Cevat Memduh Altar, George Andersen, Reşat Ekrem Koçu, Dr. Galip Ataç, Ruşen Ferit Kam, Gebert Chapallaz, Max Klein, Sadi Yaver Ataman, Paris Konservatuvarı Armoni Profesörü Albert Lavignac, Refik Ahmet Sevengil, Rauf Yekta, Yunan opereti maestrosu Hr. Çolakis, İsviçre Zürih radyosu J. Bodmer, Benny Goodman, Yanoş Markoviç, Cemal Reşit Rey, Veysel Arseven, Sabri Esad Siyavuşgil, Charles- Chaumont, Efdal Artel, Orhan Türkkan, Münir Ceyhan, İrfan Basar, Kayserili müzik öğretmeni Şaban Soyak ve K. Artam yer almaktadır.

Musiki Ansiklopedi'nin baş yazarı olarak Emin Cenkmn burada *Lirik Tiyatro, Milletlerarası ve Türk musikisinde Musiki nazariyatı, armoni ve bestekarlık, Dede Efendi, Mehterler, Bugünün Türk musikisi, On sekizinci yüzyılda opera, On dokuzuncu yüzyılda opera, Tarihte Türk Sanatkarları: Üçüncü Selim, Wagner, Abdülkadir Meragi, İtri, Bütün musiki aletler :Klarnet, Nereye Gidiyoruz?, Böyle bestekar olmaz, Akordeon, Cemal Reşit ve Özyurt, Osmanlı Türklerinde musiki 1299-1922, Türk musikisi nedir?, Haydan gelen huya gider Ne doğru söz! Ne doğru söz!, Türk musikisinin düşmanları kimlerdir?, Fransa'da büyük bir sanat kültürü var* başlıklı yazıları kaleme almıştır.

Musiki Ansiklopedisi'nde Dr. Herman Schechen, Max Klein, Sadettin Kaynak, Gaby Sylvia, Galip Arcan, Amerikalı lirik soprano Vivian Della Chiesa ve Paris Konservatuvarı Profesörü René Benedetti'nin demeçleri ile Paris muhabiri Arto Benon'un Mona Goya ile röportajı yer almaktadır.

Musiki Ansiklopedisi'nin 1. sayısından itibaren okul şarkıları bölümünde Ziya Aydıntan'ın *Nisan*, Beethoven'in 2 sesli koro için *Gençlik /Menuet*, Edgar Manas'ın piyano eşlikli dört sesli düzenlemesi *Havuz Başı Halk Türküsü*, Hediye Ötügen'in okullar için derlediği *Harmandalı*, Beethoven'in iki sesli koro için bestelediği Türkçe'sinin Muhiddin Sadak tarafından yazılan koro fantezisi, Selim Sırrı Tarcan'ın derlediği *Dağbaşını duman almış*, Münir Ceyhan'ın derlediği *Kanon /Balıkçılar*, Adnan Sülün'ün *Edirne'nin bağları*, Emin Cenkmn'in derlediği *Akdeniz, Harp okulu marşı*, Cemal Reşit Rey'in *Yedek Subay Okulu Marşı*, Halil Bedi Yöneten'in *Ankara*, Ahmet Çinkılıç'ın *Sakarya*, Gounod'un *İleri Marşı*, Romanya halk türküsü *Ben yârime giderim, Sabah oldu*, Ahmet Çinkılıç'ın *İnönü marşı*, Milli Eğitim Bakanlığı İlkokul 1. sınıf okuma kitabından *Pisi...Pisi...*, Kayseri müzik öğretmeni Şaban Soyak ve Edremit Orta Okulu müzik öğretmeni Nahid Edgür'ün besteledikleri *Orta Okul Marşı* adlı çalışmaların notalarına yer verilmiştir. Emin Cenkmn iki defa Anadolu'ya turneye çıkmış, bu bölgelerde halk türkülleri derlenmiş, o bölgedeki müzik hareketleri yerinde incelenmiştir. Bu faaliyetler Musiki Ansiklopedisi'nde yayınlanmıştır.

Resim 8. Emin Cenkmn'in ikinci Anadolu turnesinin yol güzergahı (Musiki Ansiklopedisi, 27 Haziran 1947: 16).

İkinci Anadolu turnesi birinci ve ikinci inceleme seyahatinden oluşmaktadır. Birinci inceleme bölgeleri koyu çizgiyle, ikinci inceleme bölgeleri ise açık tonlu çizgiyle gösterilmiştir. Emin Cenkmn idaresindeki idare heyeti İstanbul'dan hareket ederek Zonguldak, Karabük, Ankara, Yozgat, Kayseri, Niğde, Adana, Mersin, Konya, Afyon, Kütahya, Balıkesir'de incelemeler yapılmıştır. Emin Cenkmn bu bölgelerde halk türkülleri konserleri vermiştir. (Musiki Ansiklopedisi, 27 Haziran 1947: 16).

Musiki Ansiklopedisi'nin halk müziği derlemelerinin yer aldığı Musiki Folkloru bölümünde Emin Cenkmn'in derlediği *Karanfil oylum oylum*, *Nazlı Osman*, *Ayvalık Zeybeği*'nin piyano düzenlemesi, *Kaşık Havası*, *Çiftetelli*, *Sürmeli*, *Gelin Türküsü*, *Kaşıklı türküsü*, *Düriyenin Güğümleri*, *Koroğlu*, *Susta(Karşılama)*, *Irmaktan geçemiyom*, *Fincanı taştan oyarlar*; Mehmet Yelaldı'nın *Mehmedim Türküsü*; Muzaffer Sarısözen'in *Arabamın Atları*; *Çifte Telli Yumurthanın Sarısı*; Veysel Arseven'in *Giresun Kayıkları*; Adnan Saygun'un *Kızılırmak*, *Gel bir şaha kul ola gör*; Ahmet Çinkılıç'ın *Karşılama*; *Konya Halk Türküsü*; *Vah Cemo*, *Cemile*, *Zeynebim Zeynebim*, *Kaynana türküsü*, *Kavarna* (Gagauz halk türküsü), *Yürüdü yar yürüdü*; İstanbul Şehir Korosu şefi Muhiddin Sadak'ın koro için düzenlediği *Kafkasya Halk Türküsü Çerkez şarkısı*; Sadi Yaver Ataman'ın *Uyan Alim sabah oldu*; İstanbul Konservatuvarı tarafından derlenen *Kaşıklı oturak havası*; Mustafa Salman'ın *Nininam "Kadın oyun havası"* ve *Demircim* adlı halk türkülerinin notaları yer almaktadır.

MUSİKİ FOLKLORU

KASHIKLI TÜRKÜSÜ

Yemenimde hâre var
Yüreğimde yâre var
Ne sen aldün kurtuldum
Ne bu derde çâre var

Of aman aman hoş dilim
başında yazman incilim
Çürüttü otuz iki mendili
bulamadım o yârin dengini

Mendilini düreyim
Aç 'ayınak güveyim
Uyan uyan sar beni
Yâ: oluğun güveyim.

Of aman aman hoş dilim
başında yazması incilim
Çürüttü otuz iki mendili
bulamadım o yârin dengini

Derleyen: Emin CENKMEN
Konya: AS MUTLU Yaşı: 39

ME NE ANI DE BA VEI VAR DUM
YU RE GIN DE CA RE VAR
YU RE GIN DE CA RE VAR
OF A MAN A MAN NIZ DIZ UY
CU RUT DÜ O TUA I NI MEN DIZ I I
BA DUN DA YAZ MA SI TA DEN GI
BU LA MA DUM O YA RIN DEN GI

Resim 9. Emin Cenkmn'in derlediği Kaşıklı Türküsü (Musiki Ansiklopedisi, 22 Ağustos 1947:5).

Musiki Ansiklopedisi'nin sayılarında Vasa Prihoda, Şadan Candar, Gaspar Cassado, Muhiddin Sadak, Mithat Fenmen, Walter Schlösinger, Elen Dosia, Safiye Ayla, Benny Goodman, Arturo Toscanini, Renato de Barbieri, Stanislaw Szpinalski, Bruno Martelli, Capinere Triosu, Ömer Refik Yaltkaya, Louis Armstrong, Jerome Kern, Rita Hayworth, France Cléry, Harry James, Sandu, Willy, Celso Viga Quintet, Dizzy Gillespie, Marcel Doubrères, Yvonne Scheffer, Rene Rolland, Nita Raya, Lily Baron, Bop Hope, Simone Renant, Jaro Charoin, Dr. Benjamin M. Steigman gibi müzisyenler, şefler, oyuncular ve libretistlerden bahsedildiği görülmektedir.

Musiki Ansiklopedisi'nin Film ve dans müziği bölümü ile Dünyayı dolaşan melodiler kısmında ise ünlü filmlerin müzikleri, tango, swing, hot, rumba gibi dans müzikleri, napolitenler, opera ariyaları, klasik, popüler ve Türk müziği notalarına yer verilmiştir. Ayrıca derginin bazı sayılarında Ruggero Leoncavallo'nun Palyaçolar (Pagliacci), Pietro Mascagni'nin Cavalleria Rusticana, Wolfgang Amadeus Mozart'ın Figaro'nun Düğünü, Georges Bizet'in Carmen, Gounod'un Faust ve Rossini'nin Il barbiere di Siviglia (Sevil Berberi) adlı operalarıyla ilgili bilgiler mevcuttur.

Müzik Yapıtları

Emin Cenkmn; çok sayıda tango, bir opera, iki operet ve bir marş bestelediği bilinmektedir. Cenkmn'in tam olarak ne zaman bestelediği bilinmese de *Mavi Gözler*, *Seni Hiç Görmeseydim*, *Bir Rüya Gibi*, *Seni Severken Can Versem*, *Uzakta*, *Kalbim Senindir*, *Bir Zamanlar* isimli tangolar tespit edilen tango besteleridir. Ayrıca sözleri Cenkmn'e ait aranjman tangolar da bulunmaktadır. Cenkmn, Türkiye'de 1950'li yıllarda solist olarak konserler veren Tapia Kolman tarafından bestelenen *Dertli Günler*, Pandeli Çitras tarafından bestelenen *Yıllardan Sonra*, Meşhur Arjantin tangosu *Angustia* ve Chopin'in tangoya uyarlanan *Tristesse* adlı eserlerine Türkçe söz yazmıştır. *Bir zamanlar*, *Uzakta*, *Kalbim Senindir*, *Angustia* ve *Tristesse* tangolarının notalarına Musiki Ansiklopedisi'nde yer verildiği görülmektedir.

Resim 10. Emin Cenkmn'in Türkçe sözlerini yazdığı, Pandeli Çıtras'ın bestelediği aranjman bir tango "Yıllardan Sonra- Rio de Janeiro" (Ahenk Müzik- Sercan Hüseyin Yılmaz arşivinden).

Emin Cenkmn'in *Mavi Gözler*, *Bir Rüya Gibi*, *Seni Severken Can Versem*, *Kalbim Senindir*, *Dertli Günler* tangoları 78 devirli plağa Columbia Tango orkestrası eşliğinde Seyyide Poroy tarafından seslendirilmiş ve Columbia firmasından yayınlanmıştır.

Resim 11. Cumhuriyet Gazetesinin 06.10.1942 tarihli nüshasında Emin Cenkmn'in iki tangosunun ilanı (Tijen Cenkmn arşivinden)

Emin Cenkmn tangolarını bilindiği üzere çoğunlukla Seyyide Poroy seslendirmiştir. Seyyide Poroy, 16 yaşında İstanbul Belediye Konservatuarı'nı kazanmış, burada Muhittin Sadak'tan solfej, Cemal Reşit Rey'den armoni, Madam Rosendal'dan ise şan dersleri almıştır. 12 yıl İstanbul Şehir Korosu'nda çalışmış, 1950'li yılların sonunda Hulusi Öktem'in çok sesli korosuna devam etmiştir. Seyyide Poroy, Columbia plak firmasına Emin Cenkmn'in bestelediği ya da söz yazdığı Columbia Tango Orkestrası eşliğinde üç adet tango plağı yapmıştır (Erdener Koyutürk, kişisel görüşme, Aralık 2020).

Resim 12. Seyyide Poroy'un seslendirdiği Seni Severken tangosunun plak görseli (Erdener Koyutürk arşivinden)

Columbia Cazı'nın çaldığı ve Seyyide Poroy'un solist olduğu bir plakta ise Emin Cenkmn'in *Kalbim Senindir* ve *Seni Hiç Görmeseydim* tangoları seslendirilmiştir. Columbia Cazı imzasıyla doldurdukları plaktaki ekip Prof. Darvaş, Veli Asım, Şaşa Rubin ve Feridun Altındağ'dan oluşmaktadır (Akçura, 2019).

Resim 13. Emin Cenkmn'in söz ve müziği kendisine ait "Seni Hiç Görmeseydim" tangosunun nota kapak görseli (Ahenk Müzik-Sercan Hüseyin Yılmaz arşivinden).

Oriente Musik tarafından 15 Kasım 2012 tarihinde yayınlanan *Old World Tangos Vol. 4 İstanbul Tango 1927-1953* albümünde Columbia Cazı Orkestrası'nın eşlik ettiği Seyyide Poroy tarafından seslendirilen Emin Cenkmn'in bestelediği *Kalbim Senindir* tangosunun plak kaydına yer verilmiştir (URL 1). Ancak araştırmalarda dikkat çeken bir konu da Emin Cenkmn'in Musiki Ansiklopedisi'nde 19. ve 20. sayılarda yer alan notalara bakıldığında Oriente Musik tarafından yayınlanan *Kalbim Senindir* tangosunun aslında yine Emin Cenkmn'e ait olan *Uzakta* isimli bir tango olduğu, melodik yapısı farklı olan *Kalbim Senindir* isimli başka bir tangonun var olduğu tespit edilmiştir.

Resim 14. Uzakta isimli tangonun notaları (Musiki Ansiklopedisi, 14 Kasım 1947: 9).

Resim 15. Kalbim senindir isimli tangonun notaları (Musiki Ansiklopedisi, 1 Aralık 1947: 9).

Emin Cenkmn tango müziği yanı sıra Köroğlu isimli bir opera bestelemiştir. Emin Cenkmn'in yazdığı Türk operası Köroğlu, İstanbul Şehir Tiyatrosu Dram kısmında 17-18 Mayıs 1945 tarihinde sahnelenmiştir. Vatan gazetesinin 13 Mayıs 1945 yılında yayımlanan 1421. sayısında Tunç Yalman'ın Bir Türk operası temsil edilecek yazısında opera ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

Önümüzdeki perşembe ve cuma geceleri saat 20:30'da Şehir tiyatro Dram kısmında Köroğlu adlı iki perdelik yeni bir Türk operası temsil edilecektir. Köroğlu'nu besteleyen Emin Cenkmn aynı zamanda eserin başrolünü oynayacaktır. Cenkmn dört buçuk sene Roma'da kalmış ve Roma Konservatuarı'nda tahsil etmiştir. Köroğlu'nun konusu Köroğlu'na dair bir İran rivayetinden alınmıştır. Konusu ise şudur: Sultan baş vezirinden iki at istiyor. Vezir bu atları buluyor. Fakat bunlarla bir sudan geçmeye muvaffak olmayan Sultan şiddetle geri dönerek vezirin gözlerinin oyulmasını emrediyor. Vezirin oğlu Ruşen bu harekete isyan ediyor. Köroğlu adını alıyor, Çambel'e sığınıyor ve orada hak uğrunda haydutluk etmeğe başlıyor. Sultan'ın adamları Köroğlu'nu takip ediyorlar ve kendisini o zaman yeni icat edilmiş tüfekte vuruyorlar. Köroğlu pala ve kılıç devrinin kahramanıdır. Vurulunca: 'Tüfek icat olundu. Mertlik yere serildi' diye başlayan bir arya söylüyor ve silahını yere atarak ölüyor (Yalman, 1945).

Resim 16. Koroğlu operasının duyurusu (Musiki Ansiklopedisi, 2 Mayıs 1947:20).

Konser broşüründe edinilen bilgiye göre operada Koroğlu'nu bariton Emin Cenkmn, Sultan'ı bas Hasan Mutlucan, Duna'yı soprano Luiza Sadi, Döne'yi soprano Cino Atias, Bul-Bek -Han'ı tenor Turgut Atalay, Vezir'i bas Vasilof canlandırmıştır. Programa Molière'in bale sahneleri de olan komedi-müzikal olarak Zoraki Hekim adlı oyun ilave edilmiştir. Bu oyunda da Emin Cenkmn, Dursun rolünü canlandırmıştır.

Emin Cenkmn'in bestelediği, Ses Opereti'nde sahnelenmiş iki opereti bulunmaktadır. Bunlardan bestesini yaptığı ilk operet *Adalı Kız* operetidir. 3 perdeden oluşan Adalı Kız operetini Münir Hayri Egeli yazmış, Emin Cenkmn bestelemiştir. 1946 yılında operet, Ses Opereti'nde sahnelenmiştir (Musiki Ansiklopedisi, 4 Nisan 1947: X).

Resim 17. Adalı Kız operetinin afişi (Çeviker, 1991: 58).

Vakit Dergisi'nde Adalı Kız opereti ile ilgili şunlar yazılmıştır: "İlanlardaki resmin verdiği zannın aksine olarak Adalı Kız milli bir eserdir" (30 Mayıs 1946:3). Ayrıca dergide operetin konusuna da değinilmiştir:

Küçük bir kasabada Aktarzade ailesi oğulları Ali'yi düğünlerde şarkı söyleyen Bülbül Fatma'nın aşkından kurtarmak için İstanbul'a eğitime gönderirler. Fakat Ali bu defa dansöz olan Adalı Kız ile evlenerek, kasabaya döner. Ancak Adalı Kız dedikodulara ve kendisini şehirde sahneye dönmeye ikna etmeye çalışanların etkisiyle daha fazla dayanamayıp kaçıp gider. Ancak bu defa kasabalılar pişman olur. Bunun üzerine birbirinden habersiz İstanbul'a gelen kasabalılar Adalı Kız'ı kasabaya dönmeye ikna ederler. Bu arada köyün şarkıcısı Bülbül Fatma da sahnede Adalı Kız'ın yerini almak üzere şehirde kalır. Bu operette Adalı Kız'ı Nevzat Okçugil canlandırmıştır. Operette; Ayten Kayalı, Vedat Karaokçu, Aziz Basmacı, Muharrem Gürses, Saadet Sevenler, Reha Kırıl, Salim Tek, Vahi Öz gibi oyuncular yer almıştır (Vakit Dergisi, 30 Mayıs 1946: 3,6).

Cumhuriyet gazetesinde ise Adalı Kız operetiyle ilgili şu ifadeler yer verilmiştir:

Münir Hayri Egeli'nin yazdığı ve Emin Cenkmn'in bestelediği bu üç perdelik operet her şeyden evvel alışılageldiğimiz operet adı altındaki şarkılı oyunlarından değildir. Adalı Kız daha ziyade

müzikal bir komedidir ve bilhassa yeni tiyatromuz için bir çeşni taşımaktadır (Cumhuriyet gazetesi, 22 Mayıs 1946).

Emin Cenkmn'in bestelediği ikinci operet ise Yosma operetidir. 3 perdeden oluşan Yosma operetini ise Saim Nahit Bilge yazmış, Emin Cenkmn bestelemiştir. 1946 yılında sahnelenen operetin konusuna ilişkin bir bilgiye rastlanmazken, el borşüründen edinilen bilgilere göre; operetin orkestra şefi Karlo Kapoçelli, bale şefi ise Jak Biçaçı'dır. Operetin oyuncularını ise sırasıyla şu şekildedir: Fatma rolünü Nevzat Okçugil, Kamil rolünün Şinasi Özönük, Midyeci rolünü Kemal Önge, Miço rolünü Rauf Ulukut, Salih rolünü Ekrem Tuna, Ali rolünü Hüseyin Erişen, Hayriye rolünü Muazzez Erdiken, Boncul rolünü Semiramis Göze, Ahmet rolünü Suat Özerdem, Eva rolünü Nergis Mogol, Felekyan rolünü Mürüvvet Özerdem, Mardik rolünü Tevhit Bilge, Cazibe rolünü Hikmet Karagözlü, Azmi rolünü Necdet Güneri, Selim rolünü Hasan Kıvrakoğlu, Şeyda rolünü Refet Gülerman, Atif rolünü Şahin Tek, Kerami rolünü Aziz Basmacı, Mestan Pristine rolünü Zeki Alpan, Memiş rolünü Vahi Öz, Minoş rolünü Reha Kıral, Ahçı yamağı rolünü Kemal Önge üstlenmiştir.

Resim 18. Yosma operetinin ilanı (Metin Cenkmn arşivinden)

Emin Cenkmn'in 1941 yılında Bayrak Marşı adında bir marş bestelemiştir. "Bayrak Marşı, aynı yıl İhsan Küncer yönetimindeki Riyaseti Cumhur Bandosu'nda Ankara radyosunda seslendirilmiştir" (Ulus Gazetesi, 6 Eylül 1941: 4).

Resim 19. Bayrak Marşı notasının kapağı (Metin Cenkmn arşivinden)

Sonuç

Çağdaş Türk müzik tarihine yaptığı çalışmalarla katkı sunduğu tespit edilen Emin Cenkmn, birçok konuda önemli adımlar atmış aydın bir besteci, akademisyen, lutiye ve yazar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Türk tango müziği alanında yapmış olduğu çalışmaların yanı sıra Roma Konservatuvarı'nda şan eğitimi almış, bariton olarak yurt içi ve yurt dışında konserler vererek ülkesini temsil etmiş, Ses Opereti kadrosunda yer aldığı süreçlerde burada çeşitli rolleri üstlenmiş, orkestrasyonlar yazmış, ayrıca Köroğlu operası, Yosma ve Adalı Kız operetlerini, Bayrak marşını ve Mavi Gözler, Seni Hiç Görmeseydim, Kalbim Senindir, Uzakta, Yıllardan Sonra, Bir Rüya Gibi, Seni Severken Can Versem, Dertli Günler, Bir Zamanlar gibi tangoları Türk müzik arşivine kazandırmış, Paris'te şan eğitmeni olarak çalışmış, Türkiye'de sol klarnet yapım atölyesi kurarak klarnet yapımı gerçekleştirmiş, Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri, Lokman ve Musiki Ansiklopedisi gibi edebiyat, tarih ve müzik alanında önemli çalışmalara imza atmış çok yönlü bir müzik aydını olarak Cumhuriyet tarihinde kendine yer bulmuştur. Emin Cenkmn, sahibi olduğu ve yayın hayatına devam etmesi için gayret gösterdiği Musiki Ansiklopedisi; Türk Müziği'nin tanıtımı, halk müziği derleme çalışmaları, dünyada gerçekleşen müzik gelişmelerinin takip edilip, ülkede bilgi akışının sağlanması açısından kısa süren yayın hayatına rağmen Türk müzik tarihinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akçura, Gökhan. "Sarayı Sineması'nda Büyük Caz Festivali Bir El İlanının Analizi" (19 Haziran 2019). 2 Şubat 2021. <https://manifold.press/saray-sineması-nda-buyuk-caz-festivali>
- Alabaş, Ramazan. "Çocuk Haftası Dergisi ve Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi". *Kastamonu Education Journal*, 26 (5). 1765-1784. 2018.
- Cenkmn, Emin. *Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri*. İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1948.
- . "Türk musikisi üzerinde etüdler". *Vakit Dergisi*. (11 Ağustos 1944). 20 Mart 2021. <https://www.gastearsivi.com/gazete/vakit/1944-08-11/2>
- . "Türk musikisi nasıl armonize edilebilir". *Vakit Dergisi*. (8 Ağustos 1944). 20 Mart 2021. <https://www.gastearsivi.com/gazete/vakit/1944-02-08/2>
- Cenkmn, Metin. Kişisel görüşme. 20 Aralık 2020.
- Çeviker, Turgut. "Ses Opereti Afişleri ve A. Torun". *Hürriyet Gösteri Sanat Edebiyat Dergisi*. 56-58. 1991.
- "Emin Cenkmn'in Marsilya radyosundaki konseri." *Son Saat Gazetesi*. 28 Nisan 1948.
- Gerçek, Selim Nüzhet. "Ses Tiyatrosu Opereti Hep Telif Operet Oynayacak". *Akşam Gazetesi* (25 Eylül 1945). 11 Ocak 2021. <https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1945-09-25/4>
- Koyutürk, Erdener. Kişisel görüşme. 23 Aralık 2020.
- Musiki Ansiklopedisi (1947-1948)*.
- "Radyo program." *Ulus Gazetesi*. (6 Eylül 1941). 13 Mart 2021. http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/ulus/ulus_1941/ulus_1941_eylul/ulus_1941_eylul_6_.pdf
- "Sazların Hikayesi." *Foto Magazin*. 25 Mayıs 1966.
- Yalman, Tunç. "Bir Türk Operası temsil edilecek". *Vatan Gazetesi*. 13 Mayıs 1945.
- Yılmaz, Mehmet. *Vadi-i Hamuşan*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.
- Taşkesenlioğlu, Lokman. *Klasik Türk Edebiyatında Lokman Hekim*. İstanbul: Arı Sanat Yayınları. 2019.
- "Tiyatro Sezonunun Son Eseri: Adalı Kız." *Vakit Dergisi*. 30 Mayıs 1946. <https://www.gastearsivi.com/gazete/vakit/1946-05-30/3>
- URL1: https://www.oriente.de/images/stories/pdf/e_r80_info.pdf (Erişim tarihi: 12.03.2021).

Görsel Kaynakçası

- Resim 1.** Metin Cenkmn kişisel arşivi
Resim 2. Metin Cenkmn kişisel arşivi
Resim 5. Metin Cenkmn kişisel arşivi
Resim 10. Ahenk Müzik-Sercan Hüseyin Yılmaz kişisel arşivi
Resim 11. Tijen Cenkmn kişisel arşivi
Resim. 12. Erdener Koyutürk kişisel arşivi
Resim 13. Ahenk Müzik-Sercan Hüseyin Yılmaz kişisel arşivi
Resim 18. Metin Cenkmn kişisel arşivi
Resim 19. Metin Cenkmn kişisel arşivi

A VERSATILE COMPOSER IN TURKISH TANGO MUSIC: EMIN CENKMEN

Bahar SARIBOĞA AKCA

ABSTRACT

Having gone through its golden age from the beginning to mid-20th century and becoming part of popular culture, Turkish Tango music initially made ground for itself in Turkey through Turkish lyrics written on foreign tunes, but once Turkish composers started adding local themes, Turkish tango music works started to be produced by several composers. The purpose of this study is to define and introduce the life, works and contributions to polyphonic Turkish music by Emin Cenkmn, one of the composers of Turkish tango music. Despite being a versatile, enlightened composer and academician who contributed greatly to the development of the nation's cultural and art life through his works during the early years of the Republic era, the number of studies on Emin Cenkmn is almost non-existent. This study aims to overturn this deficiency by making a comprehensive research on Emin Cenkmn' life, 1911-1993, his articles, books, concerts, folk music compilations, his clarinet production as a luthier, his various compositions such as operetta, Adalı Kız and Yosma operettas, Bayrak anthem and several others on Turkish tango music. A great part of the study is allocated for the detailed analysis of his Encyclopaedia of Music which he prepared with meticulous effort in 1947-1948. This study has been based on general screening model, one of the qualitative research methods. The data collection tool of the study consisted of written and verbal resources and these data have been systematically presented in the study.

Keywords: Emin Cenkmn, Composer, Turkish Tango Music, Music Encyclopaedia, Köroğlu opera, Bayrak anthem, Adalı Kız operetta, Yosma operetta